

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΤΕΥΧΟΣ Γ΄. & Δ΄.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
"ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,"

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΛΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ' ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

Ἀδριανουπόλεως Ἱατροῦ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ

Συμπολίτης φιλάρχαιος, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ δημοσίευσμά μου εἰς τὰ «Θρακικὰ» περὶ τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων, μ' ἐρωτᾷ νὰ τὸν πληροφορήσω, διατί ἐπροτίμησα νὰ γράψω διὰ τὰς Βυζαντινὰς ἀρχαιότητας τῆς πατρίδος μας καὶ ὄχι διὰ τὰς Θρακικὰς ἢ Ἑλληνικὰς, τὰς πρὸ τῆς Ρωμαϊκῆς δηλαδὴ κυριαρχίας τοιαύτας καὶ ἂν θὰ περιορισθῶ μόνον εἰς τὰς Βυζαντινὰς, ἐλλείψει ἀρχαίων Θρακικῶν ἢ Ἑλληνικῶν.

Πρὶν ἢ γράψω περὶ τῶν ἀρχαίων Θρακικῶν ἢ Ἑλληνικῶν τῆς Ἀδριανουπόλεως μνημείων — τὸ ὅποῖον φρονῶ ὅτι εἶνε γενικὸν τῶν Θρακῶν συμφέρον — εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίψω δι' ὀλίγων εἰς τὸ πολυθρήλυτον ζήτημα, ποία πόλις ὑπῆρχε καὶ πῶς ὠνομάζετο αὕτη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἔκτισε τὴν Ἀδριανούπολιν. Διότι καὶ ἐδῶ συνέβη παρόμοιον τι μὲ τὰς Ἀθήνας, ὅπου, ὡς γνωστόν, ἡ πόλις τοῦ Ἀδριανοῦ ἐδεικνυε — καὶ δεικνύει μέχρι τῆς σήμερον — τὴν πόλιν τοῦ Θησέως καὶ τὴν πόλιν τοῦ Ἀδριανοῦ. Οἱ ἱστορικοὶ καὶ οἱ γεωγράφοι τῆς ἀρχαιότητος διαφωνοῦν περὶ τῆς ἀρχικῆς πόλεως, τὴν ὁποίαν κατόπιν ἐπηύξησεν ὁ Ἀδριανὸς καὶ ἐκ τούτου ὠνομάσθη πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀδριανούπολις.

Κατὰ τὴν μίαν ἔκδοσιν, ὑπῆρχε κατὰ τὴν παναρχαίαν ἐποχὴν πόλις καθαρῶς Θρακικὴ ὀνομαζομένη *Ὀύσκουδάμα* ἢ μὲ τὸν ἐξελληνισμένον τύπον Οὔσκουδάμος. Αὕτη μετωνομάσθη Ἀδριανούπολις.

Κατ' ἄλλην ἔκδοσιν, ἡ Οὔσκουδάμα μετωνομάσθη ἀπὸ τὸν Ὁρέστιν *Ὁρεσιὰς* ἢ Ὁρέστεια, αὕτη δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀδριανοῦ μετωνομάσθη Ἀδριανούπολις.

Ἐπίσης ἐφέρετο, ἐκτὸς τῆς Οὔσκουδάμας καὶ τῆς Ὁρεσιάδος, ἡ *Ὀδρυσὸς* πόλις.

Ἡ Οὔσκουδάμα εἰς παναρχαίαν ἀκόμῃ ἐποχὴν φέρεται ὡς πρωτεύουσα τῶν Ὀδρυσῶν Θρακῶν. Ἦσαν δὲ οἱ Ὀδρῦσαι, ἂν ὄχι τὸ πλεόν πολιτισμένον Θρακικὸν φῦλον, τὸ ἀξιολογώτερον, πολυπληθέστερον, ἰσχυ-

ρότερον καὶ τὸ μᾶλλον κοινωνικῶς καὶ πολιτικῶς ὠργανωμένον ἐξ ὄλων τῶν Θρακικῶν ἐθνῶν.

Ἡ λέξις Οὐσκούδαμα εἶνε καθαρῶς θρακική, Οὐσκούδαμος δὲ εἶνε ὁ ἐξελληνισμένος τύπος, τὸν ὅποιον συνείθιζον οἱ μετὰ τὸν Ἡρόδοτον ἱστορικοὶ καὶ γεωγράφοι νὰ δίδουν γενικῶς εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν Θρακικὴν (καὶ Δωρικὴν) κατάληξιν α, καθὼς Τόπειρα - Τόπειρος, Δένιζα - Δένιζος, Τυρόδιζα - Τυρόδιζος, Οὐστουδιζος κτλ.

Ἡ θρακικὴ λέξις Δάμα εἶνε συγγενὴς πρὸς τὸ Σανσκριτικὸν *damas*, τὸ ἑλληνικὸν δῶμα καὶ τὸ λατινικὸν *domas*, σημαίνει δὲ τόπον, πόλιν, φρούριον. Κατὰ ταῦτα Οὐσκούδαμα εἰς τὴν θρακικὴν γλῶσσαν θὰ ἐσημαίνει τὴν πόλιν ἢ τὸ φρούριον τοῦ Οὐσκούου πιθανῶς ἀρχαιστάτου τινὸς δυνάστου Ὀδρῦσου ἢ ἤρωος θρακός. Ἀνάλογον, ὡς φρούριον ἐπὶ τῆς Ροδόπης, ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος (περὶ Κτισμάτων) τὸ *Βάσκου*, ἐξ ὀνόματος ἄλλου τινὸς πιθανῶς ἤρωος ἢ Ὀδρῦσου δυνάστου.

Λέγουν δὲ τινες, ὅτι ἡ Οὐσκούδαμα μετανομάσθη κατόπιν Ὁρεστιάς ἢ Ὁρέστεια. Τοῦτο ὅμως κατὰ τὴν γνώμην μου, εἶνε ἀπλή εἰκασία, μὴ στηριζομένη ἐπὶ αὐθεντικῆς ἱστορικῆς μαρτυρίας, εἰμὴ εἰς φερομένην τινὰ παράδοσιν τὴν ὅποιαν μεταγενέστερον Ρωμαῖοι ἱστορικοὶ καὶ Βυζαντινοὶ χρονολογοὶ ἀνήγαγον εἰς ἱστορικὴν περιωπὴν.

Κατὰ τινὰ δηλαδὴ παράδοσιν, μὴ ἐπιβεβαιουμένην ἱστορικῶς, ἀντίθετον μάλιστα πρὸς τὴν δραματικὴν ἀντίληψιν τῶν δύο μεγάλων τραγικῶν, τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους ὁ Ὁρέστης μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς του ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην καὶ λουσθεὶς εἰς τὴν συμβολὴν τῶν τριῶν ποταμῶν (Ἐβρου, Τόνσου καὶ Ἀρτισκοῦ) ἔκτισε τὴν Ὁρεστιάδα. Πλὴν περὶ τούτου οἰδεμίαν ἔχομεν ἐπίσημον μαρτυρίαν. Ὁ δεινὸς γεωγράφος Στράβων ἀκμάσας κατὰ τοὺς χρόνους περίπου τοῦ Χριστοῦ, ὅστις περιέγραψε εἰς τὰ Γεωγραφικὰ του καὶ τὴν Θράκην, λέγει ρητῶς, ὅτι μόνον ὁ υἱὸς τοῦ Ὁρέστου Πενθίλος ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην ἐξήντα ἔτη μετὰ τὰ Τρωϊκὰ καὶ ὅτι ὁ Ὁρέστης ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνεκηρύχθη ἀρχηγὸς τοῦ στόλου, ὅστις ἐπρόκειτο νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἀποίκους εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ Πενθίλος δηλαδὴ ἐπραγματοποίησε τὸ σχέδιον τοῦ πατρὸς του Ὁρέστου.

«Ὁρέστην μὲν ἄρξαι τοῦ στόλου, τούτου δ' ἐν Ἀρκαδίᾳ τελευτήσαντος τὸν βίον διαδέξασθαι υἱὸν αὐτοῦ Πενθίλον καὶ προελθεῖν μέχρι Θράκης ἐξήκοντα ἔτεσι τῶν Τρωικῶν ἕστερον.... καὶ τὸν στόλον τοῦ Πενθίλου φθῆναι περαιωθέντα ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ἀσίαν». (Στραβ. II, 582).

Ὁ Στράβων λοιπὸν δὲν ἀναφέρει ποσῶς, ὅτι ὁ Ὁρέστης ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην. Ἐνισχυόμεθα ἄλλως τε εἰς τὴν γνώμην μας ταύτην καὶ ἀπὸ

ἄλλην μαρτυρίαν τοῦ ἐξ Ἀμασειᾶς γεωγράφου λέγοντος ὅτι «Ὁ Ὀρέστης ἔκτισεν, ὡς λέγεται, τὴν ἐν Ἠπείρῳ Ὀρεστιάδα φεύγων τὸν τῆς μητρὸς φόνον».
(Στραβ. Ζ, 326).

Ἐπομένως, ἐὰν ὁ Ὀρέστης ἔκτιζε τὴν ἐν Θράκῃ Ὀρεστιάδα, ὁ Στράβων θὰ τὸ ἐμνημόνευε καὶ ἂν ἀκόμη ἐπρόκειτο περὶ ἀπλῆς παραδόσεως.

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ Στράβωνος, οὔτε ὁ Πλίνιος, οὔτε ὁ μὲ ἰδιάζουσαν πάντοτε προσοχὴν καὶ ἀκριβείαν ἀριθμῶν τὰ τοιαῦτα Στέφανος ὁ Βυζόντιος μνημονεύουν τι περὶ τῆς ἐν Θράκῃ Ὀρεστιάδος.

Ἐκ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἱστορικῶν ἀναφέρουν μόνον τὴν Οὐσκουδάμαν οἱ κατὰ τὸν τέταρτον μ. Χ. αἰῶνα ἀκμάσαντες, ὁ Εὐτρόπιος περιγράφων τὴν πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως μάχην τοῦ στρατηγοῦ Λουκούλλου, ὁ Σέξτος Ροῦφος καὶ ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος. Οὗτοι οὐδὲν ἀπολύτως ἀναφέρουν περὶ Ὀρεστιάδος.

Καὶ ὁ μὲν Ἀμμιανός, ἀκμάσας κατὰ τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα λέγει

«*Post hanc Haemimontus Hadrianopolis naves, quae dicebatur Uscudama et Anchialeu, civitates magnas*».

(Βιβλ. 27,4).

Ὁ δὲ Σέξτος Ροῦφος λέγει

«*Uscudamam, quae modo Hadrianopolis nominatur*»

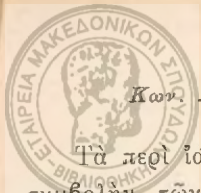
Ὁ δὲ Αἴλιος Λαμπρίδιος, σύγχρονος τούτων, ἀναφέρει μόνον τὴν Ὀρέστειαν καὶ ἀγνοεῖ τὴν Οὐσκουδάμαν, λέγει δὲ, ὅτι τὴν Ὀρέστειαν ἔκτισεν ὁ Ὀρέστης:

«*Postquam se apud tria flumina circa Hebrum ex responso puriticavit etiam Orestiam condidit civitatem, quae saepe Hadrianus suo nomine vindicari jussit eo tempore*».

(Βιβλ. περὶ Ἀντ. Ἡλιογαβάλου, Ζ.)

Ὁ ἴδιος Λαμπρίδιος ὀνομάζει τὴν Ὀρέστειαν καὶ Ὀδρουσόν. Οὔτε εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Βυζαντίου ποιητοῦ Ἰωάννου Τζέτζη (1150 μ. Χ.) δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν, καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Σκυθῶν καὶ κυνηγῆσας παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν,

Τὸ πρὶν μικρὸν πολύχρνον κλῆσιν Ὀρεστιάδα,
ὁ Ἀγαμέμνωνος υἱὸς πρὶν ἐγειρεν Ὀρέστης
ἐκεῖ λουσθεῖς γὰρ ποταμοῖς ἰάθη τῆς μανίας,
ἐς κάλλος τε καὶ μέγεθος ἀνήγειρεν αὐξήσας
πόλιν Ἀδριανούπολιν, Αἴλιαν ὀνομάσας.

Τὰ περὶ ἰάσεως τοῦ Ὁρέστου ἐκ τῆς μανίας του, λουσθέντος εἰς τὴν συμβολὴν τῶν τριῶν τούτων ποταμῶν, εἶνε μῦθοι καθαρῶς καὶ φαντασιώδεις ἐπινοήσεις μεταγενεστέρων, ἀρεσκομένων νὰ στηρίζωνται εἰς μίαν μυθικὴν παράδοσιν.

Καὶ οἱ μεταγενέστεροι τοῦ Τζέτζη Βυζαντινοὶ ἱστοριογράφοι καὶ χρονογράφοι, Ζωναρᾶς, Εὐφραΐμιος καὶ Νικηφόρος Γρηγορᾶς, τὴν πρὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως πόλιν ὀνομάζουν Ὁρестиάδα.

Ἄλλ' ὅπως ἴσως καὶ ἂν παραδεχθῶμεν τὸ ζήτημα, εἴτε δηλαδὴ θεωρήσωμεν τὴν πρώτην πόλιν ὡς Θρακικὴν (Οὐσκουδάμαν), εἴτε ὡς Ἑλληνικὴν (Ὁρестиάδα), αὕτη φέρει ἀναμφισβήτητον ἑλληνικὸν χαρακτῆρα ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν καὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, ὡς καὶ εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Οἱ βασιλεῖς καὶ δυνάσται τῶν Ὀδρουσῶν εἰς τὴν πρωτεύουσάν των Οὐσκουδάμαν καὶ εἰς τὴν αὐτὴν των ἑκαλλιέργουν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ὁ βασιλεὺς μάλιστα Κότυς Ε' τὸ 37 μ. Χ. ὅστις ἐλάμπρυνε τὸν ἄλλοτε πανίσχυρον, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, θρόνον τῶν Ὀδρουσῶν, ὁ κατὰ τὸν Ὁβίδιον *juvenus mitissimus*, θεωρεῖται ὡς ὁ μόνος ἐστεμμένος (βασιλεὺς) ποιητῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ οὐδεὶς, ὡς αὐτός, ἠγάπησε τὰς Μούσας. Κρῖμα ὅτι ἐκ τῶν τόσων ἔργων του δὲν διεσώθη τίποτε. Διὰ δὲ τὸν Ὀδρουσὴν ἐπίσης βασιλέα Κετρίποριν, ἀνευρέθη ἐπιγραφή, φυλασσομένη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὅλα τὰ νομίσματα τῶν Ὀδρουσῶν, ἀρχόμενα ἀπὸ τὸ ἔτος 500 π. Χ., ὡς καὶ τῶν βασιλέων τῆς ἄλλης Θράκης καὶ τῶν Θρακικῶν πόλεων, ἔχουν ἀνεξαιρέτως Ἑλληνικὰ γράμματα. Ἔχουν δὲ τὰ τῶν Ὀδρουσῶν ΟΔΡΟΖΙΤΩΝ, ΟΔΡΟΣΙΤΩΝ, ΟΔΡΟΣΩΝ, ΟΔΡΟΣ, ΟΔΡΟΣΩΝ, ΟΔΡΟΗΣ καὶ ΟΔΟΣΙ.

Τὰ νομίσματα ταῦτα τῶν Ὀδρουσῶν καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Θρακῶν βασιλέων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων φέρουν, ἐκτὸς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, τὸν Δία, Ἑρμῆν, Δῆμητρα, Ἑρακλέα, Ἀπόλλωνα, Βάκχον, τὸν ποταμὸν Τόνσον, ὅστις ἔλειχε κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, σήμερον δὲ τὴν διασχίζει καὶ τὴν ἀρδεύει, τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας καὶ διάφορα ἄλλα ἱερὰ σύμβολα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Ἐπίσης τὰ πανταχοῦ τῆς Θράκης ἀνευρισκόμενα ἀναθηματικά ἀνάγλυφα, παριστάνοντα τὸν Ἥρωα τῆς Θράκης, ἔχουν, ὁσάκις ἔχουν, ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐν τοιοῦτον ἀνάγλυφον ἀνευρέθη εἰς τὴν Ἀδριανουπόλιν. Ἄλλο ὑπάρχον πρὸ ἐτῶν ἐντειχισμένον εἰς τὴν πρόσοψιν τῆς ἱστορικῆς Μονῆς Δαδιάς ἀνηρηπάγη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Δυτικῆς Θράκης.

Εὐτυχῶς, κατὰ τὴν κατεδάφισιν τῶν τειχῶν τῆς Ἀδριανουπόλεως μετὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878, ἀνευρέθησαν ἀρκεταὶ ἐπιγραφαὶ ἑλληνικαὶ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. Ἄξιον δὲ σημειώσεως καὶ πολὺ χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι οὐδεμία Λατινικὴ ἐπιγραφή ἀνευρέθη, τοῦτο δὲ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους ἡ Ἀδριανούπολις καὶ ἡ Θράκη γενικῶς εἶχον ὑποστεῖ βαθυτάτην καὶ οὐσιαστικὴν τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, πρὸ τοῦ ὁποίου ἔκοψε τὸν αὐχένα ἢ υπερήφανος καὶ κοσμοκράτειρα Ρώμη.

Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν, ὅσαι διεσώθησαν ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς εἰμαρμένης εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, δύο ἀνήκουν εἰς τοὺς Μακεδονικοὺς, αἱ δὲ ἄλλαι ὅλαι εἰς τοὺς Ρωμαϊκοὺς καὶ Βυζαντινοὺς χρόνους.

Ἡ μία ἐξ αὐτῶν εἶνε· ΕΥΡΥΖΕΛΜΙΣ ΣΕΥΘΟΥ ΠΡΙΑΝΕΥΣ. Ἡ δὲ ἄλλη εὗρισκετο—ἀγνοῶ ἂν πλέον εὗρίσκεται—ὡς κοινὸς λίθος εἰς τὴν βάσιν ἑνὸς Μενδρεσὲ (ἱεροσπουδαστηρίου) πλησίον τοῦ πελωρίου τζαμίου Οὔτς—Σερεφλή, ἔχουσα· ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΛΛΩΔΩΡΟ.

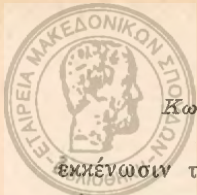
Αἱ περισσώτεραι ἀπὸ τὰς διασωθείσας ἐπιγραφὰς τῆς Ἀδριανουπόλεως μαρτυροῦν, ὅτι ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν Ἀσκληπιεῖον, δηλαδὴ ἱερὸν ὑδροθεραπευτήριον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν καὶ τὴν Ὑγίειαν. Καὶ θὰ ἦτο πράγματι πολὺ περίεργον, ἔὰν εἰς μίαν πόλιν, ἔχουσαν ἐξαιρετικὴν ἀφθονίαν ὑδάτων, δὲν ὑπῆρχεν Ἀσκληπιεῖον, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Ρωμαῖοι, κατ' ἐξοχὴν φυσιολάτραι, ἐφήρμοζον τὸ θαυμάσιον θεραπευτικὸν σύστημα τῆς ὑδροθεραπείας, ἥτις παρ' αὐτοῖς ἔθεωρεῖτο ὡς θρησκευτικὸς θεσμός.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς γνωστόν, οἱ θεραπευόμενοι εἰς τὰ Ἀσκληπιεῖα ἀφιέρωνον διαφόρους ἀναθηματικὰς ἐπιγραφὰς καὶ προσέφερον ἄλλα ἀναθήματα εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν καὶ τὴν Ὑγίειαν, εὗρέθη μία ἐκ τούτων ἀναφερομένη εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ κατετέθη εἰς τὸ Μουσεῖον αὐτῆς. Μίαν ἄλλην μᾶς διέσωσε εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ ὀ Bielk.

Ἐπίσης ἀνευρέθησαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τινες ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί.

Κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους αἱ ἀνάγλυφοι ἐπιγραφαὶ—πάντοτε Ἑλληνικαὶ—γίνονται περισσώτεραι. Τοῦτο δὲ ἐξηγεῖται εὐκόλως, ἔὰν ἀναμνησθῶμεν, ὅτι μετὰ τὸν Ἀδριανὸν ἡ πόλις ηὔξηθη, ὡς ἐκ τῆς στρατηγικῆς τῆς θέσεως κατέστη σπουδαιότατον στρατιωτικὸν κέντρον, ὡς ἐμπορικωτάτη δὲ ἀπέβη διάσημος ἀποτελοῦσα τὴν καρδίαν τῆς Θράκης καὶ τὴν ἀφετηρίαν πάσης πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς κινήσεως.

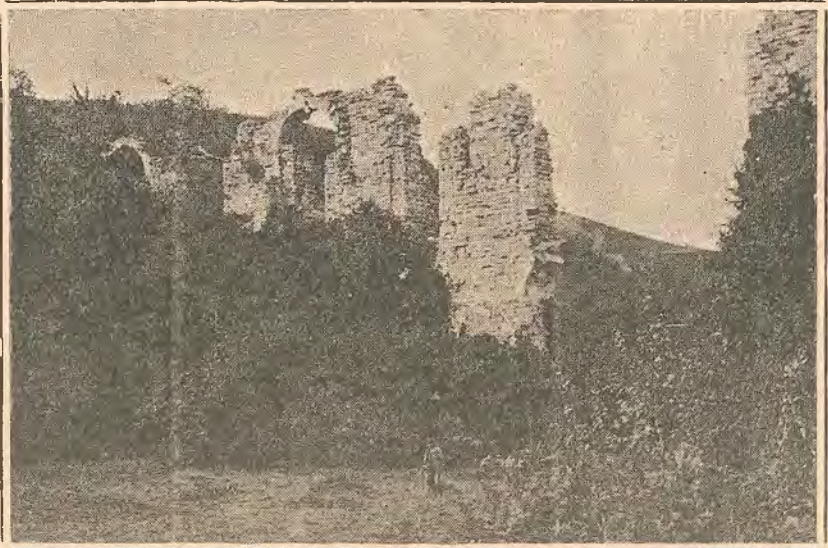
Ὅλα τὰ ἐν Ἀδριανουπόλει διασωθέντα ἑλληνικὰ μνημεῖα συνελέγησαν εὐλαβῶς καὶ κατετέθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον αὐτῆς. Εὐτυχῶς κατὰ τὴν

ἐκπένωσιν τῆς ἑλληνικωτάτης μαρτυρικῆς πόλεως — ἥτις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν τελευταίων, ἦτοι πολιτικῶς ὡς Θρακική, Ἑλληνική, Ρωμαϊκή, Βυζαντινὴ καὶ Τουρκικὴ διεφύλαξε τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν τῆς — κατὰ τὸ 1922 δὲν ἐλησμονήθη τὸ Μουσεῖον, ἀλλὰ παρελείφθη καὶ κατετέθη εἰς τὸ μέγαρον τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Θράκης ἐν Κομοτίνῃ.

Τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη εἰς τοὺς νεωτέρους Αἰνεΐας, οἱ ὅποιοι ἐφρόντισαν νὰ συναποκομίσουν τὰ πάτρια ἱερά καὶ τοὺς ἐφεστίους ἔθνικους τίτλους εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος.

Ἐρείπια ὑδραγωγείου πιθανώτατα βυζαντινοῦ πρὸς ὑδρεῖσιν τῆς Κων/πόλεως εἰς ἀπόστασιν 60 περίπου χλμ. ἀπ' αὐτῆς παρὰ τὸ χωρίον Ἐρμενίκιοι τῆς Διοικήσεως Μετρῶν.

(Συλλογὴ Σταμούλη).

Φωτογραφία ληφθεῖσα κατὰ τὸ 1912 παρὰ τοῦ Γάλλου ἀρχαιολόγου κ. G. Seur δημοσιεύσαντος σχετικὰ εἰς τὴν «Journal des Débats» τῆς 7 Ἰανουαρίου 1911.